

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretiuu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie seu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 5.

— Sibiu, Mercuri 14/26 Ianuariu. —

1881.

Pentru ce se'si schimbe romanii din Transilvani'a politic'a?

(Consideratiuni critice)

Intrebarea pusa asia, precum o vedemu aci, ne vine dela partid'a lui Kossuth, precum arata-seramu cu alta ocaziune. Pre candu adeca partid'a aristocratica dualista, reprezentata in pressa prin „Pesti Napló“ si alte câteva foi mari, o spune pe fația, că ea nu doresce că romanii căti au dreptulu activu electoral, se mēga la urna, decâtu numai cu conditiune, că se alēga magiari curati de 16 sau inca renegati de 13 probe; pre candu ministerialii iau tōte mesurile possibili si nepossibili, că toti alegatorii romani se'si dea voturile numai la candidati ministeriali, pe atunci kossuthianii ne invita si provōca, că intrandu in actiune, se le ajutamu loru, că se alega totu candidati din opo-sitiunea cea mai pronuntiata, spre a resturnā pe ministeriu si tōta sistem'a actuale, dupa care este gubernatu si administratu statulu acesta.

Amu fostu promis ca vomu reveni la argumentele kossuthianilor asia, precum lea publicatu „Ellenzék“ in Clusiu in Nr. 69 din 22 Decembre a. tr.; adaogemu acum, că le vomu insoci si de unele reflexiuni ale nōstre, care inse voru fi mai multu repetitiuni din cele dise si scrise de o suta de ori dela 1866 încōce.

Kossuthianii manecandu dela doue sciri false, una tramisa loru dela Fagarasiu, ēra alt'a dela Sibiu, voru se scia aceea ce nu sciu inca nici insii romani, că conferentiele loru se voru declara in contra politicei urmate pāna acuma si voru intra pe terenulu constitutionale, din cauza că passivitatea insemna abdicare, insemna chiaru mōrte, precum se esprima altii.

Prea bine: passivitatea insemna abdicare si mōrte. Dara totu kossuthianii adaoga intr'unu resufletu, că „politic'a passivitatiei are intielesu si este la loculu seu fația cu absolutismulu, cu despotismulu“, pentru-cā, dicu ei, „este lucru periculosu a se demitte in discussiuni cu absolutismulu asupra atōtoru cestiuini cardinali, essentiali, pentru-cā ori-cine s'ar incumata se o faca acēsta, resbunarea absolutismului 'iar da in capu.“

Minunatu! Intocma asia credemu si noi, ba asia suntemu convinsi din experientiele cele mai triste câte facuramu pāna acuma. ēra că natiunea romanēscă din marele principatu alu Transilvaniei are a face si pāna in dio'a de astadi totu numai cu absolutismulu celu mai rigorosu, ne obligamu a demonstra ori-unde si ori-candu, numai nu fația cu acelu absolutismu, despre care insii kossuthianii ne asigura, că tōca libertatea cuventulu in capu. Cine nu crede kossuthianilor in punctulu acesta, se se incerce de exemplu a dice, că autonomi'a Transilvaniei s'a cassatu prin o infama tradare, sau că legea electorala transilvana e plasmuita de către o partida incompetenta, in modu unilateral si curatu din ura nestinsa către elementulu romanescu.

„Principiele politice se desvōlta si prosperēdia la lumin'a dilei, ēra nu la intunerecu că buretii.“ „Tintu'ta tacuta si passiva a romaniloru a facutu, că dorintiele loru se remana necunoscute, se nu suferē prob'a critice cotidiane, ferbintiēl'a sōrelui, nici furtunele discussiuniloru.“

Câte cuvente, atātea neadeveruri. Dela 1791 de aprōpe 100 de ani si cu atātu mai virtosu dela 1848, dela 1861 pāna in a. 1869 romanii si-au formulatu dorintiele, postulatele, drepturile omenesci, nationali si politice cuvenite loru si nealienabili, la ocaziuni nenumerate, in petitiuni adressate către ambii factori legislativi, către tronu si dieta, in pressa, in adunari publice, dupa aceea leau manifestatu si prin fapte mari, pe care nimeni nu le va mai sterge din istoria.

Ce? nu cunōsceti voi toti postulatele romaniloru? Ve stā fōrte reu acēsta negatiune machiavellistica. Resfoiti celu puçinu 24 de ore in actele

dieteloru transilvane dela 1863/4 si 1865/6, chiaru si in ale dietei unguresci din a. 1866—8, la care au mersu si deputati romani căti au potutu se fia alesi cu legea electorala nedrēpta si asupritōria inpusa Transilvaniei si anume natiunei romanesci prin fortia maiora. Si ce au fostu in stare se scōta acei deputati romani la diet'a Ungariei? Aceea, că au fostu inchisi intr'o chilia de fric'a unui Lonyay, ēra dupa aceea simtindu-se insultati si rusinati, s'au intorsu unulu câte unulu in patri'a loru, unde au marturisitu, că chiaru si deputatii magiari si sasi dusi din Transilvani'a la Ungari'a sunt acolo numai de marturia, pentru ochii Europei, si nici-dēcum că se scōta ceva la cale pentru patri'a loru Transilvani'a.

Ce? Cu tōta tractarea curatu absolutistica, la care suntemu supusi sub masc'a fōrte seducatori'a de constitutionalismu, nu ati auditu voi strigatele si tipetele romaniloru? In primele periōde parlamentarie dupa dualismu, strabatusera, de si intre batai si omoruri, vreo 20 deputati romani din Ungari'a, intre carii se aflau destui si independenti in cuvente si in fapte, ōmeni decisi a suferi ori-si ce pentru libertatile publice si pentru existenti'a nationale. Acei barbati au luat cuventulu de nenumerate-ori, la tōte ocaziunile câte li s'au datu in periōdele parlamentarie; rezultatulu inse care a fostu? La cele mai stralucite adevēuri audite in sal'a dietei, maioritatile au respunsu: Asia este, noi inse nu voimu se fia asia. Amu scapatu de domni'a austriaca, suntemu domni in tiēr'a nōstra, facemu cu voi si cu altii aceea ce ne convine si ce ne place noue. Daca voue nu ve place asia cum vremu noi, mergeti la Bucuresci, că se va faca acolo pe voia.

Dupace inse strigatele deputatiloru genau tare, in cātu adeca se credea că acelea voru strabate din dieta in cercuri mai departe, la monarchu, la membrii dinastiei, la Europ'a, pe de o parte ati modificatu legea electorala cevasi, pro forma, pentru ochii lumei, de alt'a gubernelu au luat tōte mesurele possibili, că daca s'ar potea, in urmatōriele periode se nu mai fia alesu nici-unu deputatu de nationalitate romanēscă din aceia, cari mai tīnu la natiunea loru si la libertatile publice. Dupa-ce v'ati curatitu de „nationalisti“ pāna la vreo 5—6 individi, v'ati intorsu către opiniunea publica europena, că se o falsificati dicundu: ēca nationalitatile din Ungari'a sunt fōrte indestulate cu sōrtea loru, precum n'aru mai potea fi nicairi in lume. Unu barbatu de statu a mersu si mai departe: a inventatu fabul'a, că la poporulu romanescu mortalitatea e multu mai mare decâtu nascerile, că prin urmare e timpu si avere perduta a se ingriji cineva de viitoriulu lui, „auf dem Aussterbe-Etat gesetzt“, cum dicu prussacii. „Ce nu potemu cu forti'a, vomu scōte la cale cu strata-gema (cu vicienia)“; acēsta e maxim'a, dupa care este tractatu poporulu romanescu.

(Va urmā.)

Ungari'a.

Budapest'a, 21 Ianuariu. Mai bine de o septemana curgu in dieta desbaterile infocate asupra institutiunei de gendarmi si asupra taxeloru de consumu. Cestiunea din urma o intielege tōta Europ'a civilisata, ēra cērt'a ce a cursu asupra gendarmiloru, nu se intielege in acelea tieri, in care organele securitatiei publice depindu immediatu dela regimulu centrale, si unde trupele destinate a veghia in tōta tiēr'a asupra facatoriloru de rele, precum si spre a salva pe ōmeni din pericole, sunt organizate militarese, sub nume de gensd'arme, ōmeni de arme. In Ungari'a in locu de gendarmi sunt trupe de panduri, o vechia institutiune municipala, ōmeni luati din locu, din fiacare comitatu (districtu), eu femeii si prunci, armati ce e dreptu, bine; ce folosu inse, că-ci candu au se dea fația

cu bandele de hoti, care in Ungari'a sunt mai numerōse decâtu ori-unde, atunci fara voi'a loru cugeta la nevasta si la prunci. Urmarea este, că pandurii in casuri nenumerate au facutu pe banditi scapati, ēra in altele au facutu cauza comuna cu ei, inpartindu predile. Acestu proiectu de lege a trecut in fine cu mare greutate.

Nu asia celu pentru consumu de cafea, zacharu si bere, unde conflictulu intre partide este si mai mare, unde inse gubernulu si chiaru tiēr'a n'are se alēga, decâtu intre a plati din greu inoposite noue, sau de nu, a suferi bancrotu de statu. Se spune că au fostu chiamati deputatii gubernamentali de pre la casele loru, că pe dio'a de votare se alerge ministeriului in ajutoriu.

Revista politica.

In Orientu. In locu de a se face vre-unu pasu inainte spre pace, de câteva dile lucrurile s'au incurcatu si mai reu. Acum e sciutu in modu pōsitivu, că nici Greci'a nici Turci'a nu voru se audia de arbitragiu europēnu. La orice tribunalu de arbitrii se presupune, că partile litigante au declarat din capulu locului, că se voru supune la veridictulu lui, ori-cum va esī acela, fiindu-cā ei, litigantii l'au alesu in tōta libertatea, asia precum a convenitu fia-cārui'a din ei. Tocma inse la acēsta nu voru a se supune nici grecii nici turcii dicundu, că asia ceva se pōte intre ōmeni particulari seu corporatiuni private, consortiuri de comercianti, de banci, ēra de staturi suverane nu este lucru demnu a'si legā manile prin sententia esita dela trei seu cinci ōmeni. Cu tōte acestea chiaru in timpulu nostru s'au intemplat arbitrage, care au inpacatu pe unele staturi; ori-si cum inse, acelea au fostu de alta natura. Asia de ex. repausatulu Leopoldu I. regele Belgiei trecea de suveranulu celu mai intieptu intre toti si prin intieptiunea si nobilitatea sufletulu seu castigase atāta auctoritate la tōta lumea, in cātu nu numai din Europ'a, ci si din Americ'a ii cereau gubernelu consiliulu lui, apoi ilu adoptau de buna voi'a loru, că si cum acela ar fi fostu o sententia, dela care nu se mai pōte apelā. Unele casuri s'au intemplat imperatulu Vilhem, pe candu portā numai titlu de rege, că i s'a cerutu consiliulu, dela care nu se abatū nici-o parte.

Cu totulu altele sunt cauzele de cērtă intre Turci'a si Greci'a, si in dilele din urma au recunoscutu chiaru si diplomatii cei mai ruginiti si cei mai pedanti, că tōte incercarile de pāna acum n'au folositu nimicu pe lume. Circular'a din urma a ministrului francesu de esterne a d-lui Barthélemy de Saint Hilaire, in locu se induplece, mai virtosu a iritatu pe greci, că-ci atātu ministeriulu actuale numitu alu lui Kommunduros, cātu si marea maioritate a greciloru tīnu cu ambele māni de protocolulu 13 alu congresulu dela Berlinu. „Dela 1830 amu spusu necurmatu Europei, că regatulu grecescu decretatu de Europ'a nu are nici-unu intielesu pe unu teritoriu asia de micu si cu venituri atātu de puçine. Amu cerutu si dela congresulu din Berlinu, carele in fine ne-a si promis. Ceremu că Europ'a se ne dea ce a promis, sau de nu, se ne lase că se ne luamu noi partea nōstra, totu teritoriulu din Epiru si Tesali'a cu cetatile Janin'a, Metiovo, Preves'a etc. Acēsta este limb'a diplomatica actuale a greciloru.

Din Bucovin'a.

Cerculariulu arhiepiscopescu citatu in Nr. preced. suna:

Se bucura multu sufletulu nostru, si anume in asemene mesura, precum a fostu bucuri'a, cu care ne-au intempinatu pretotindine eparchiotii si inse-si autoritatile si corporatiunile publice, pentru că cu prilejulu acestei caletorii, care este a Nōstra antaia caletorie archipas-

torală, e împlinită atâtea dorinți a Noastră, de a vedea și a cunoaște mai de aproape poporul și starea lucrurilor în toate partile eparchiei, cât și dorinți a poporului, de a vedea și a cunoaște mai de aproape pe arhipastoriul său.

Fia, că cât de adese se ne vedem și se ne cunoaștem unii pe alții din partea cea mai bună, în care se poate prezenta un arhipastoriu însufletit de cămărea sa și un popor eparchial devotat pentru interesele cele mantuitoare ale santei biserici! Fia, că, de câte ori ne vom vedea unii pe alții, se ne și totu bucuram unii de alții și că nimene, și nimica se nu fia în stare de a tulbură bucuria noastră sufletească! Fia, că înțelegerea noastră cu prilejul acestei vizite arhipastorale despre interesele cele sante ale mantuirii noastre întru Christos, se fia pentru totu viitorul arvona și indemnă puternică, de a stă neclătiți întru asedimentele dreptumărită ale creștinătății și de a lucra cu unu cuget și cu o inimă totu ce este bun și mantuitoriu pentru sânta noastră dreptcredințioasă biserică, că așa după bunavoința Tatălui și făgăduința Fiului și cu ajutoriulul Spiritului sântu — alu Treime de una și nedespartită ființă — a noastră marea biserică se crească și înflorască, că unu pom plantat lângă isvoarele apelor.

Trei lucruri sunt, pentru cari se cuvine mai virtuos a da lauda lui Dumnezeu: întâi, pentru-că suntem creștini și anume fii ai bisericii dreptcredințioase a resariturii; alu doilea, pentru-că suntem pamenteni bucovineni; era alu treilea, pentru-că sub domnia Majestății Sale prea luminatului nostru imperiu, și țării și bisericii a parte de pace, de scutu puternic și de buna reînălțare.

A fi creștini, este mare castig sufletească pentru viața și vecie, pentru-că ceea ce amu pierdut prin Adam, această am castigat prin Isus Christos. Că în Christos ne-am botediat, în Christos ne-am și înbrăcat, adică în vestimentul mantuirii ne-am înbrăcat, devenindu așa popor ales, născut înperat, mosceni vietii de veci.

Alu doilea, pentru-ce se cuvine a da lauda lui Dumnezeu este fericirea, că suntem pamenteni bucovineni. Țiara binecuvântată cu toate bunătățile și îndemănarile vietii, precum este Bucovina, sunt puține țări pe fața pământului.

Tiarini mănăse, paduri umbrase, fenatie erbăse, ruri recortate, sururi indulcitor, metaluri lucitoare — era bunătățile cu cari e binecuvântat pământul Bucovinei, pământ gras și frumos, de care se bucura ochii și se lipsește înimă. Unu pământ că acesta, carele respătesc insutit ostentă și sudorea, se face a lu lucră, o țară că această cu toate îndemănarile vietii se face a o iubă, mai cu sâma celor ce ocupa înca și astăzi vetrele parintesci.

Cam pe la jumătatea acestei epistole, urmădia apoi Prea S. Sa astfel:

„Dintre cele vedute și constatate cu prilejul vizitei, unele ne-au bucurat, era altele ne-au machnit:

Ne-au machnit, că locuitorii de prin sate înca totu nu cunosc folosul învătării și nu trimit mai multor copii lor la școală; ne-au machnit, că beutură prestă măsura a rachii, care strivesc avertă, venină sanatarea și scurtă viața, s'a latit îngrozitor în popor, în cât prin unele sate de jale și grăția abia potă căută la umbrele de omni istoviti. Ne-au machnit, că pamenteni bucovineni, atâtea cei din partea muntelui cât și cei dela țară, nu știu a pretui și a ține în mână pământurile mostenite dela parinti și, sau că vendă false după false, fără de socotă, au că se îndatoresc fără de minte pe la camatari și, nerespundindu datorii, li vendă executorii și pământu și casa. Ne-au machnit, în unele parti ale țării seraci, dară înca mai multă trandăvia și nesocotă satenilor, pentru-că au pierdut di după di în lenevire, așteptandu se li cada mura în gura, au că, în locu de a lucra bine grădină și ogorasiu ce li-au mai ramas, sau de a castiga lucrându pe moșile din țară, lasa soțiile și copiii și se duc de cu primăvara în strainatate, de unde au că nu se mai întorc, au că spre toamna vinu istoviti de fome și de munca, fără de nici un banu în pungă.

Unele că acestea ne machnesc și machnirea noastră ar fi fără de alinare, dacă nu ne-ar însufleți credința, că cu ajutoriul lui Dumnezeu starea unor lucruri că cele atinse va luă altu cursu.

Fostau une-ori în popor retaciri înca mai mari decum sunt cele atinse, și caderea lor a fost înca mai grea decum este cea a multor din poporul nostru, și cu ajutoriul lui Dumnezeu totu s'au ridicat. Ajutoriul de sus și astăzi e aproape, marea lui Dumnezeu stă pururea întinsă de a sprijini pe cei ce caută se se ridice. Așa dară numai câtă voință, reculegere, încordare cu barbatia din parte-ve și starea lucrurilor va luă altu cursu, ea se va întorče spre bine, ceea ce dorim și pentru care ne rogăm lui Dumnezeu din totă inimă.

Dorința cea ferbinte a inimei noastre parintesci este în deobste de a vedea țării înflorindu că pământul Edemului; biserică dreptcredințioasă înălțându-se că muntele Sionului; era pe tot locuitorii patriei noastre întru îndestulare și fericire, asemenea celei a poporului Israel din zilele cele bune ale Ierusalimului.

Era spre a ne putea bucura de împlinirea acestor dorințe, dorim în deosebi pace și bună învoire între soți și familii, între locuitorii de prin sate și orășe, între toti pamenteni bucovineni și poporale monarhiei, pentru-că de este traiu bun în casa, și o farmă de până aduce satiu; de este cuventu bun între vecini, unii de alții se folosesc, unii de alții se indulcesc; de petrecu sate cu sate în pace, pe la hotara galcăva nu se face; de se învoiesc țările și domnitorii între sine, trăiesc toti pamenteni bine.

Dorim înțelegere deplină și conlucrare cu devotamentu evanghelic în toate afacerile bisericăse, că adică toti creștinii de prin sate și orășe fără deosebire de

stare și de vârstă, se fia precum erau cetele credincioșilor în timpul apostolilor, de unu cuget și de o inimă, cându e vorba de sânta biserică și a ortodoxiei. Se nu dica unii: noi suntem ai lui Pavel, alții: noi suntem ai lui Petru și alții: noi suntem ai lui Apolonu, ci se dica cu totii: noi suntem ai lui Christos. Se nu se laude cei de pe Ceremusi și dela Nistru numai cu aceea, că sunt ruși, nici cei de pe Sucevă și Sirete numai cu aceea, că sunt romani, ci se se laude mai virtuos cu totii împreună, că sunt creștini binecredincioși și fii ai unei mame, adică ai bisericii dreptu maritore a resariturii.

Dorim că prin sate și orășe cărmăcele se se însuflețesc, era școlile se se înmulțesc, pentru-că din cărmăcele se latiesc că o cetă ameliată de minte, era din școlile se revarsă în popor radie de lumină; cărmăcele pricinuesc bote, certe și totu felulu de fără-de-legi, era școlile sporesc bună creștere, îndreptarea și viața morala a familiilor; cărmăcele aduc seraci, era școlile stare binecuvântată. Se înțelege, că aceste binecuvântări se cunosc în popor numai atunci, dacă școlile sunt bine cercetate de copii, și dacă învătătorii sunt însuflețiti de chiamarea lor și si facu datorii de învătătorii.

Dorim, că pentru poporeni nostri dreptcredincioși dilele de serbatore se fia serbatori adeverate, era dilele de rendu se fia deplin dile de lucru. Ună dintre cele șapte dile ale săptămânii — adică duminică, este dio a Domnului. Afară de cele 52 de duminici de preste anu mai sunt înca 31 de serbatori domnesci, ale mamei Domnului și ale sântilor mai mari. Prin urmare de toate dilele de serbare 83, era de lucru 282 de dile preste anu. A si mai face dile de serbatore afară de cele asediate de biserică, nu este cu cale, și ună că această provine au din lenevire, au din retacire. De asemenea retacire și chiaru desfrânare pagană este de a petrece dilele cele sante în sburdatiuni, betii, jocuri, desfrânări și multe de toate, prin cari se vatăma numele lui Dumnezeu și se defaimă creștinătatea înainte strainilor. Așa dară în cele 282 de dile de preste anu se cuvine a lucra și a ostent pentru viața, era cele 83 dile de serbatore se cuvine a le serba, adică a merge la rugă de obște în biserică și a le petrece în psalmi și în laude și în cântări spirituale, precum si întru faptele îndurării trupesci și sufletești.

Dorim, că fii bisericii noastre dreptu-maritore, aducându si aminte de vorbă cea din betrani, care dice: „Au vorbesce cum ti-e portulu, au te porta cum ti-e vorbă,” se nu se înstraină de limbă parintescă și de datinele bisericăse și poporane ale străbunilor. Biserica noastră dreptu-credințioasă — recunoscându însemnătatea limbilor pentru cultură și luminarea poporului, precum și puterea datinelor și deprinderilor poporale în viața publică și de casa, seversiesc toate renduielele bisericăse în limbă poporului credincios și direge obiceiurile poporale cu sarea creștinătății. Cu atâtea mai virtuos se cuvine fiilor bisericești a si cultivă în limbă parintescă, care este și cea bisericăse și a se ține de datinele strabune, cari sunt sântite prin direșul creștinătății.

Închiindu această prea frumoasă epistolă pastorală cu o rugățiune patrundătoare luată din liturgiă sântului Vasile, mai adaogă apoi Prea S. Sa, că presentă carte se se cetesca de către preoti în biserică în trei renduri, înainte poporului adunat.

Dilele trecute parintele mitropolit Silvestru a surprinsu clerulu bucovinenu cu înpartasirea unei demnități, de si vechie în biserică noastră, totuși gădilitore pentru unii prin numirea ei neștită și neîntrebuințată de antecesorii prea S. Sale. Prea S. Sa a denumit adică și a chiroșitu că exarchi arhiepiscopesci pe parochulu Leonu Turturenu din Cernăuți, pe catehetulu romanu pentru limbă rutăna dela gimnasiulu superioru din Cernăuți Ilie Ciuntulecu, și pe predicatorulu romanu pentru limbă rutăna dela biserică catedrala din Cernăuți Ioanu Procopoviciu. — Amu disu că e gădilitore pentru unii înpartasirea demnității de exarchi la numitii trei preoti, pentru-că în adevăru se audu dela unii mai betrani voci de nemulțămire în provinciă această. Mai alesu nu le place unor, că s'a datu această demnitate la nise preoti așa tineri, precum este parintele Ionu Procopoviciu — sântitu în preotu abia de cinci ani, — și precum este parintele Ilie Ciuntulecu. Dară noi dicem: Lauda lui Dumnezeu, că avem unu arhipastoriu, care știe consideră muncă, ostentă și sudorea și a unor preoti tineri, cari neobositu lucra di si noapte în viața Domnului din Bucovina. Lauda lui Dumnezeu, că a sositu timpul, cându și în Bucovina nu se ia în considerare numai multimea anilor de servitiu petrecuti în nelucrare, nici numai perulu încaruntitu de timpul trecut, ci se ia mai virtuos în considerare activitatea, zelulu și dăruirea preotilor, cându e vorba că se fia înaintati la demnitate ierarhice mai înalte.

De pe malulu Mării Negre.

Constanti'a, 1 Jan. 1881.

Scumpe d-le Baritiu!

Din loculu unde a suferitu și a muritu autorulu Metamorfoseloru, iti trimitu o salutare

plina de dragoste și ve urezu anu nou fericitu, d-tale și întregulu neam romanescu din Austri'a.

Acei ce cunosc Dobrogea mai de aproape, i predicu unu mare și frumos viitoru. Sunt de acordu cu ei, dar sub următoarele condițiuni: 1. colonizarea țării cu Romani și cu Italiani; 2. plantarea padurilor. Se se favorisează plecarea Romanilor din locurile unde sunt mai compacti și stabilirea lor aci; se li se dea celu puțin atâtea ajutoriu, câtu le-a datu guvernulu turcescu tatariloru emigrati din Crimeea, cari cându venira aci, gasira case gata, în cari se instalara. Italianii aru veni cu placere, pentruca este mai usioru și mai avantajos a veni în Dobrogea, decâtu a merge în Americă, unde emigrădia cu miile în fiecare anu. Cei mai buni ar fi italianii din Friulu și din Lombardo-Venetia. Acestia lucrădia pământulu foarte bine, sunt activi; cu timpul amu putea forma din ei marinari. Dacă odata avem Marea, trebuie se avem și o marina militară și comercială. Asta din urma nu o vom putea recruta, decâtu din italieni, sau din marină militară.

Întusele și vergurile ogăra ale Dobrogei astăptă marea agriculturii, că se smulga din sinulu lor bogăția și multumirea. Nici-unu pământu nu va respăti mai cu abundența ostentă muncitorulu, că bunulu pământu alu Dobrogei. E pecatu că acestu pământu se stea noroditoriu, și astfel va sta, până cându nu se va coloniza. Se se formează sate romano-italiene de-alungulu fruntăriei bulgare, dela Ostrov până la Mangalia, se se înființie asemenea sate în jurulu Constantiei. După această colonizare voru veni și proprietari mari, cari dispunendu de brăția, voru putea face o cultură modelu.

Dobrogea este pământulu classicu alu culturii vitelor, și atâtea statulu câtu și particularii ar putea se cultive aci cu mare succesu erghelii (stave) de cai, cirezi (ciurde) de boi și turme de oi.

Statulu ar face bine, dacă ar obliga pe fiecare comuna se plantează unu numeru ore-care de pogoane cu padure; astfelu într-unu viitoru nu tocmă departatu, Dobrogea, și mai alesu judetiulu (districtulu) Constanti'a, nu numai ar fi provăditu cu lemne, ci prin influința padurilor ar contribui multu la ameliorarea climei și sanetății publice.

Trebuie se introducemu cultură română pe acestu pământu, care secolu întregi fu despartitu de mamă patria.

Unele diare straine, între cari „Neue freie Presse” din Viena, publicara în luna trecută următoarea depesă: „Emigratiunea mahometanilor din Dobrogea provocată prin agitațiunile religioase ale softaleloru, a luat astfelu de dimensiuni, în câtu regimulu se teme de o despoporare a provinciei.” Redactiunea diariulu în cestiune a gresit adresa. Dacă în locu de Dobrogea ar fi pus Bosni'a și Hertegovina sau Bulgari'a, ar fi spus adevăru.

Că unulu ce me află în Dobrogea de doi ani de zile și în calitatea mea de medicu primariu alu judetiulu, mai antaiu în Tulcea, acum în urma în Constanti'a, fiindu continuu în contactu cu poporulu, sunt în pozițiune de a cunoaște starea spiritelor și a ve asigura, că guvernulu romanu nu s'a temutu nici-odata, că Dobrogea s'ar putea despopora prin emigratiunea mahometanilor. Agitațiunile despre cari vorbesce diariulu vienesu, n'au existatu nici-odata în această provincie, a carei poporațiune de religie mahometană este dintre cele mai blande și mai atășate țării și guvernulu romanu.

Dobrogea în urmă resbelulu remase o întinsă ruina, preste care miseria domnia suverană, cu întregu-i cortegiu de bote și suferințe. Mari silințe, multa dragoste și solitudine fura necesare din partea guvernulu și a administrațiunei române, pentru că se ridice țării din înfricoșată miserie în care zacea. Astăzi în loculu unde erau ruinele resbelulu, s'au ridicat sate frumoșe și în bune condițiuni igienice; miseria s'a stinsu, botele s'au rarit, încrederea a intratu în sufletulu poporulu, și musulmanii privesc plini de speranță în viitoru. Atășamentul lor lu Romani'a este așa de mare, că noi în oră periculu potemu conta pe ei că și pe Romani.

Dar se lasu se vorbescă statistică cu convingătoare elocință. Prin portulu Constantiei trecu mii de turci la Constantinopolu, dar nu emigrati din Dobrogea, ci din Bosni'a, din Hertegovina și din Bulgari'a. În anulul expirat dela Ianuaru și până la finele lui Octombrie emigrara din acestu judetiu 337 individi și în loculu lor se reintorseră 2448 musulmani. Din cei emigrati unii avura interese mari, legături de familie la Constantinopolu, alții fiindu lenesi și temendu-se de munca și de siguranța legiloru noastre, pre-

ferira viéti'a precaria de pe stradele capitalei Sultanelui.

Libertatea este contagiósă, si Dobrogenii cari se indulcira de libertatile noastre, nu le voru mai schimba cu nimicu in lume.

Daca trebuie se ne mandrimu cu glori'a armelor dela Plevn'a, nu mai puțin ne potemu mandri cu succesul obtinutu in administratiunea Dobrogei. Si celu mai barbaru poporu din lume pôte se fia vitézu, dar numai unu poporu civilisatu scie administra bine. Ungurii ar trebui se vina in Dobrogea si se invetie dela Romani, cum se administrédia o tiera locuita de diverse popóra. Gubernulu romanu va infintia unu seminaru turcescu, a infintiatu tribunale de ocóle (de cercuri, de 1-a instantia), compuse numai din turci; in consiliulu judetianu sunt mai multi turci; pretotindenii nationalitatile sunt respectate.

Ce deosebire intre Transilvani'a si Dobrogea! D-vóstra cu dreptu cuventu ati potea dice ungurilor: „dati-ne libertati si drepturi cá in Dobrogea*)!“

Gubernulu romanu si administratiunea din Dobrogea, dar mai alesu energiculu si invetiátulu prefectu alu Constantiei Opreanu, au titluri la recunoscinti'a Romaniei; pentrucá sciura a in paca diversele nationalitati ale acestei tieri, castigandu simpathi'a lor pentru patri'a romana si institutiunile ei.

Terminandu, ve urediu unu anu mai fericitu decâtu celu trecut si ve stringu man'a cu iubire.
Dr. Dragescu.

Cartile bisericesci.

„(Raportulu, privitoriu la revisuirea si editarea cartilor bisericesci, prezentatu comisiunii sfântului sinodu de preasfintitulu Melchisedecu, episcopulu de Romanu, in sesiunea de tómnă a anului 1880.)“

(Urmare.)

Subscribulu si-a pusu deci intrebarea: bine este a ne grabi, cá se introducemu in cartile bisericesci acésta desbinare a literatilor nostri, acésta confusie ortografica, acésta anarhie destructóre a unitatii limbei noastre nationale?

Nu este óre mai bine a temporisá, asteptandu stabilirea unui sistemu unitaru de ortografia a limbei romane, chiaru daca acésta ar fi rezervata generatiunilor viitoare de a o vedea; éra pâna atunci biserica cu literatur'a ei divina, se continue a merge pe calea batuta si stabilita de stramosii nostri, cale sigura si scutita de tóte pericolele retacirei? Subscribulu crede cá: respunzandu negativu la ántai'a intrebare si afirmativu la a dou'a, face celu mai mare serviciu bisericeii si limbei nostre nationale, propunudu comisiunii sfântului sinodu mantinerea alfabetului vechiu pentru cartile bisericesci romane si pe viitoriu.

Pe lângă confusi'a ortografica ce a resultatu in literatur'a noastră dela adoptarea alfabetului latinu, mai sunt si alte consideratiuni, pentru cari biserica trebuie se pastredie pe celu anterioru.

Tóte productiunile nostre literarie, fia traduceri, fia originale, in curgere de 300 de ani, de candu a inceputu a se cultivá limb'a noastră nationala, sunt scrise cu alfabetulu cirilicu. Totu ce au cugetatu si au lucratu predecesorii nostri pe terenulu intelectualu, moralu si nationalu, este expusu in acele carti, cari compunu o biblioteca de mii de volumuri, parte tiparite, parte manuscrise. Inteligenti'a noastră nu trebuie se ignoredie acele opere. Ele trebuie se le fia calauza intru tóte, mai alesu in studiulu si cultur'a limbei si a istoriei nationale. Cá-ci cu acelu alfabetu sunt scrise documentele cari implu arhivele nostre publice si particulare, precum si tóte inscriptiunile nostre monumentale. De la introducerea alfabetului latinu, trebuie se marturisimu cu durere, cá cetirea acelor carti si scrierea s'a negligiatu cu totul, si se gasescu o multime de tineri din scól'a noua, cari nu sciu se citésca pe cartile scrise si tiparite cu cirilice; ba unii credu chiaru, cá ar fi o lauda pentru densii declararea, cá nu sciu ceti cu litere cirilice, ceea ce insemnédia, cá cum cineva s'ar declará singuru pe sine strainu de tier'a si de natiunea sa. Acésta gresita cale este cu atátu mai pagubitóre si mai primejdiosă pentru biserica si pentru servitori ei presenti si viitori.

Tóta literatur'a bisericesca, cu care ei trebuie se se ocupe cu deosebire, precum: sânt'a scriptura (Bibli'a), scrierile sântilor parinti si dascali ai bisericeii, despre dogmele si moral'a crestina, scrieri din cari o mare parte sunt traduse in limb'a romana; diferitele editiuni ale cartiloru cultului divin, vietiele sântiloru, carti de predica, despre ascetica, unele tiparite, alte manuscrise, tóte fôrte necesare pentru cultur'a teologica si bisericesca a clerului, sunt scrise si tiparite cu litere cirilice. Daca s'ar tipari cu litere latine numai cartile trebuitóre la cultu, cetirea cu cirilice s'ar parasí si uitá in curendu, si clerulu nostru aru fi lipsitu de o multime de isvóre, din cari trebuie se se inbogátésca cunoscintiele sale teologice, morale si istorice.

Chiaru astadi, elevii din seminaru, cei mai multi invatia a ceti cartile bisericesci dupa ce esu din seminaru, fiindu-cá nu li se acórdă chirotoni'a, pâna ce mai ántaiu nu voru invetiá a ceti bine pe cartile bisericesci. Este dar neaparat, cá cartile bisericesci se continue a

se tipari si pe viitoriu cu alfabetulu cirilicu, pentru-cá macaru clerulu se nu fia nevoitu a parasí cartea din trecut, a o continuá si a o predá generatiunilor viitoare. Altméntrenea se va intemplá cu cartile nostre anterióre, ceea ce s'a intemplatú óre candu cu cartile slavone, manuscrise si tiparite, ne mai intielegându-le nimeni, le-au nimicitu, ori le-au daruitu pe la strainii iubitori de anticitati. Voimu dar, cá biserica noastră se fia in acésta privire o archiva via a monumentelor nostre literarie din trecut.

Alta consideratie in favórea mantinerii alfabetului cirilicu este, cá cartile nostre bisericesci si pe viitoriu trebuie se fia mijloculu pentru pastrarea unitatii nostre nationale prin limba. Cartile acestea trebuie se póta fi intrebuintate de toti romanii de pretutindenea, cá si in trecut, ori-unde s'aru cere. Sunt o multime de romani in Russi'a, in Serbi'a, in Bulgari'a, in Turci'a etc., cari isi procura cartile bisericesci din Romani'a. Cátu de mare lipsa de carti bisericesci au romanii de pe acolo, se constată din urmatoriulu faptu recentu. Pe la anulu 1873, romanii din câteva comune romane din Bulgari'a, avendu biserica si preoti romanesci, nu avéu carti bisericesci romane. Ei s'au adressatu la consululu rusescu din Rusciuk, rogându-lu cá se le procure asemenea carti de unde scie elu. Consululu s'a adressatu cu cererea la consulatulu generalu din Bucuresci. Acesta, la rendulu seu, s'a adressatu la ministrulu de esterne din Bucuresci, carele atunci érá repausatulu G. Costaforu, cerendu a'i procurá asemenea carti din Romani'a. Ministrulu, negasindu asemenea carti, n'a potutu indepliní cererea, si consululu generalu a raportatu casulu guvernului rusescu cu propunerea cá: cartile bisericesci pentru romani se se tiparésca in Russi'a, de unde se se tramita la trebuintiele romaniloru carti romanesci, precum se tramitu si bulgariloru carti slavone. Romanii din tierile slave se servescu in scriere cu alfabetulu chirilicu si nu cunoscú pe celu latinu. Daca noi amu tipari cartile bisericesci cu acestu alfabetu din urma, ele n'ar mai potea servi la trebuintiele lor religiose, si biserica romana de acolo va fi silita se se slavonisedie, ori grecisedie. Ba inca cartile cu litere latine in acele locuri ar dá unu puternicu motivu reu voitoriloru de a le infierá: cá contrarie orthodoxiei si conducătorie la unitatea religioasă, adeca la papismu. Si astfelu de reu-voitori némulu nostru are multi in tóta vecinatatea.

Este inca si o consideratiune, pe care o potemu calificá de politica bisericesca, cá-ci si biserica totudeauna a avutu si trebuie se aiba politic'a sa religioasă, care apostolulu o numesce „iubirea fratiésca cátra cei de o credintia.“ Biserica romana a primitu dela biserica gréca orthodoxa alfabetulu cirilicu impreuna cu tóte popórale slave orthodoxe, si pâna acum l'amu pastratu in biserica impreuna cu toti coreligionarii nostri, cá pe o relicuie sacra din timpulu apostolatulu crestinescu. Lapedarea lui acum din biserica ar potea desteptá in coreligionarii nostri greci si slavi o mare banuiala, cá noi tindemu a ne apropiá de biserica latina si voimu a rupe treptatu legaturile nostre istorice comune cu densii in cele bisericesci. Sentimentulu religiosu, cá si celu nationalu este fôrte susceptibilu.

Acésta banuiala cu atátu mai virtosu póte avea óre-care aparentia de adeveru la densii, cá-ci, dintre tóte diferitele bisericeii romane ce esista astadi in diferite tieri, numai biserica romaniloru uniti dela Blasiu, in Transilvani'a, a tiparitu o parte din cartile romane bisericesci cu litere latine, adoptandu limb'a si ortografi'a etimologista Cipariana. Toti mitropolitii si episcopii romani orthodoxi din Austro-Ungari'a, de si in cancelariile lor si in scrierile lor literarie se servescu cu alfabetulu latinu, nici unulu n'a introdusu in cartile servitiului divin acestu alfabetu. Vomu aminti aici cu deosebire pe fericitulu intru amintire Inaltu Prea Sântitulu mitropolitulu alu Ardealului Andreiu Siaguna, repausatu acum de câteva ani, pe acestu barbatu distinsu prin eriditiune si zelu pastoralu, si prin urmare, iubirea de némulu seu romanescu, pe restauratorulu bisericeii orthodoxe a romaniloru din Ungari'a, care de multa érá derimata si cadiatu prin intrigele dusimaniloru bisericesci si politici; pe acestu barbatu cunoscutu si stimatu de tóta biserica orthodoxa pentru invetiatur'a si vrednicia sa. Acestu mare barbatu, carele a traitu in Transilvani'a printre literatii romani de acolo, unde s'a inceputu miscarea romanésca de-a adoptá scrierea latina in locul celei cirilice, a statu unu timpu privitoriu la acésta miscare nationala, si cele dintai scrieri ale sale le-a publicatu cu litere cirilice, apoi a adoptatu si elu scrierea latina in operele sale cele din urma, precum in Compendiulu dreptului canonicu, in Enchiridiulu canónelor apostolice si sinodale, in Pastoralu etc. Inse in cartile propriu dise bisericesci séu ale cultului, precum: Bibli'a, Mineele, Octoichulu, Triodulu, Penticostarulu, s. c., nu a crediutu cá este bine a adoptá acestu alfabetu, ci a pastratu vechiulu alfabetu cirilicu, si acésta tocmai candu contimpuranulu seu Siolutiu, mitropolitulu unitu, a introdusu alfabetulu latinu in cartile bisericesci romane, cu cari se servescu unitii.

Mitropolitulu Siaguna nu a urmatu pe Siolutiu, a luat editiile cele mai bune si mai noue, cari sunt acelea din monastirea Némtilui, si cu mici inlocuiri ale unor'a din cuvintele slavone, neproprii audiolui romanescu, precum: poporu in locu de norodu, binecuvéntare in locu de blagoslovenie, teologie in locu de bogoslovie s. a., le-a reprodusu in tocmai, si cu acésta editie a prea sântului Siagun'a, se intimpina pâna astadi trebuintia de carti bisericesci in tóte bisericele romane.

Nu trebuie se scapamu din vedere si acea inpregiurare, cá o mare parte din bisericanii nostri, mai cu séma cei de pe la sate, preoti si dascali, precum si cei din nou'a provincia romanésca Dobrogea, nu sciu se citésca scrisóra latina.

Prin urmare, cartile tiparite cu alfabetulu latinu aru remanea pentru densii inchise si de nici unu folosu pentru servitiulu religiosu. — Resulta din acestea, cá biserica noastră romana orthodoxa trebuie se conserve si pe at

si de aci înainte inca pentru multu timpu alfabetulu cirilicu pentru cartile bisericesci, cá unulu ce este fôrte adoptatu la limb'a noastră, usioru de invetiatu; carele ne léga cu totu trecutul nostru literariu si cu istoria culturai si desvoltarii limbei nostre; care singuru póte conservá unitatea limbei si pronunti'a nealterata, si inlesnesce intrebuintarea cartiloru bisericesci romane de cátra toti romanii, ori in ce tieri aru fi locuindu ei. Pe lângă densulu, fára nici-o impedeare, se va intrebuintá alfabetulu latinu in tóte scrierile de ori-ce alta coprinde, afara de cartile bisericesci, cari sunt trebuitóre la seversirea cultului religiosu.

(Va uriná.)

Informatiuni pentru tinerimea dela professiuni industriale.

Dela 1878 societatea Transilvani'a convinsa despre marea necesitate de a incuragiá industria in generalu si asia numit'a industria mica in specialu, a decisu a inpartí pe fia-care anu din veniturile fondului seu câteva ajutórie in bani, la elevi profesionisti, cu portarile cele mai bune. Doue ajutórie de acelea fiindu vacante, comitetulu a publicatu pentru ele concursu cu terminu pe 15 Februariu st. n. Din suplicile ajunse pâna la Sibiu, relative la acelea ajutórie de câte 25 fl. v. a. se vede, cá multi suplicanti nu cunoscú conditiunile, fára a cároru implinire acelea ajutórie nu se potu dá. Din acésta cauza aflaramu cu cale a face unu estrasu din actele, pe alu cároru temeiu se dau acelea ajutórie la elevi profesionisti.

Celu de ántaiu actu este unu procesu verbale alu societatiei „Transilvani'a“ din 25 Juniu 1878, cu care se decide a se inpartí ajutórie anuali numai la elevi (invetiacei) dela optu professiuni, despre care se credea cá aru fi cele mai necesare si mai cautate pentru poporu; acelea professiuni sunt: Rotari'a; Lemnari'a (ce se dice si dulgheri'a, bardasi'a, carpentari'a nemt. Zimmermann), Ferari'a (si locatari'a); Cojocari'a; Mesari'a (templari'a); Cismari'a grósa; Palarieri'a, Curerari'a (ce se dice si sielaria, curelariu, sielariu.)

Conditiiuni: 1. A publicá concursu. 2. A asiedia pe elevi cu contracte. 3. A privighiá atátu pe maestrii cátu si pe elevi. 4. Se ceru dela concurenti celu puțin cunoscintiele ce se predau in scótele primarie din Austro-Ungari'a, adeca patru clase si o limba straina, germana séu magiara si se aiba celu puțin etate de 14 ani. 5. Parintii séu tutorii se se oblige in scrisu, cá pruncii lor voru invetiá meseri'a la care se aplica, pâna candu voru esí sodali cu atestatu in regula. 6. Maestrii se voru indatorá a pune pe elevi indata la lucru, a nu'i intrebuintia cá servitori, ci a ingrijí, cá in timpulu pe cátu iau primitu, se'si castige cunoscintiele teoretice si practice ale meseriei lor. Fára acestea conditiuni, frumosulu ajutoriu de câte 25 fl. pe anu, ar fi numai o risipa. Contractele inchiaiete cu maestrii se fia timbrate.

Ajutorulu se póte platí pe trimestru, pe 6 luni séu si pe anu, dupa cum se va aflá cu cale la invoiela. (Adress'a Transilvaniei Nr. 56 din 15 Nov. 1878.)

In siedinti'a comitetului Asociatiunei din 3 Januariu st. v. 1879 s'a decisu, cá subventiunea de 400 fl. pe anu se se inpartia la 16 tineri, adeca câte 25 fl. la unulu.

Comitetulu „Transilvaniei“ sub Nr. 2 din 2 Jan. v. 1879 intréba: 1, daca sunt aplicati cei 8 tineri, pentru cari s'au destinatu 400 fl. ajutoriu; 2, din ce epoca este a se platí acea suma; 3, daca s'au inchiaietu contractele; in fine cere 4, a se formá unu tablou (conspectu), in care se se inscria numele, connumele, etatea, locul naseerei, conditiunea parintiloru, professiunea la care sunt aplicati baietii, si domiciliulu lor.

La acestea se raspunde din siedinti'a dela 27 Febr. 1879 cu provocare la respunsurile din 13 Nov. 1878 si 3 Jan. 1879, cá cei 400 fl. se inpartu la 16 tineri, câte 25 fl., cá contractele sunt inchiaiete, cá e dificulu a ficsá alta epoca, decâtu numai anulu scolasticu, cá tablouiu (tabelu, conspectu) cerutu se va intocmi.

Comitetulu Transilvaniei in respunsulu seu din 15 Martiu v. 1879 se invoiesce cu placere la modulu inpartirii ajutoriului intre 16 in locu de 8 elevi; observa apoi, cá doi din cei ajutati de cátra acestu comitetu alu Asociat. se afla la maisteri in Clusiu si stau sub privighiarea comitetului de acolo.

Sub Nr. 279/1878 se presenta mai ántaiu 14 concurenti, dintre cari 4 dupa espirarea terminului. Ajutóriele s'au votatu de cátra comitetu la 8 insi.

Pentru alti 8 tineri se publica concursu in 10 Maiu 1879 cu terminu pe 31 Iuliu 1879. Ajutóriele se numera in câte 2 rate pe anu, la 1 Octobre si 1 Aprile in fia-care anu.

In tóte concursele publicate pâna acuma, susu

*) Dara romanii nu le ceru dela nimeni, le pretindú cá drepturi nealienabili, eterne. Red.

enumeratele conditiuni sunt coprinse si enumerate de rigóre, éra altele se întielege că voru fi puse in contractulu, inchiaietu cu maisterii. Fără inplinirea aceluor conditiuni nu se pôte votá la nici unu elevu acestu ajutoriu; că-ci bine se se observe: acésta subventiune modesta nu se dà numai odata pentru totudeauna, cá ale Asociatiunei, ci pe fiacare anu, de regula pe câte patru ani, care face 100 fl. pentru câte unu elevu, ceea ce nu se pôte dá numai pe câte unu petecutiú de atestatu, scrisu uneori fără capu si códa. (Vedi si concursulu publicatu in „Observatoriu“ Nr. 100 si 101, cum si in Gazet'a Trans. si Telegr. romanu.)

Rogamú pe toti domnii lectorii nostrii, cá la ocaziuni de asia se binevoiésca a informá pe bietii tineri si chiaru pe parintii lorú, cá daca nu potú inplini acelea conditiuni, se nu'si faca nici de lucru, nici spese órbe. Fără 4 clase de invetiatura se nu dea nimeni pe baiáti la vreo meseria.

Sciri diverse.

— (Ruteni sau magiari?) Ce mai scandalu si acesta! In orasiulu Ungvar din Ungari'a este unu seminaru episcopescu greco-catholicu, prin urmare de nationalitate rutena, russa. Cu ocaziunea conscriptiunei de deunadi, dintre cei 83 teologi seminaristi, 38 de insi au declaratú, cá limb'a lorú materna este cea magiara, adeca s'au renegatu, s'au lapedatu de parintii, de nationalitatea, de sangele lorú; din contra 45 s'au marturisitu de aceea ce sunt ei, de ruteni. Din acésta cauza diariiele magiare injura pe acei tineri, că-ci au cutediatu ei se se inscria de ruteni, nu de magiari. Totu asia insulta si pe câteva canonici dela acea episcopia dicundu, cá dupace numele lorú semena a magiare, cum au cutediatu si reverentiele lorú a se inscrie de ruteni si a da tinerimei exemplu tradatoriu de magiari. Las' cá Csuska si Gebe sunt multu mai siguru nume de origine slava, dar' apoi Markos (lat. Marcus Tullius, Marcus Aurelius etc.) nu e nici ungurescu nici russescu. In adeveru, nu sci de ce te scandalosci mai tare, de nebuni'a sau de nerusinarea acelei presse, care totu mai crede, cá alte natiuni nu se mai afla afara de a ei.

— (Casulu de bigamia) publicatu in Nr. 101 alu „Observatoriulu“ din a. tr. din pen'a unui barbatu de positiune sociala alésa, dn. Joanu Comsia prin scrisórea sa de dato 9 Ianuariu a. c. ilu declara de o minciuna grosolana cu tóte inpregiurarile câte s'a disu cá au fostu insoçite de acela. Din partea redactiunei corespondentele a fostu inviatu pe cale privata, este provocatu si prin acestea in publicu, cá se'si justifice publicarea sa imediatu la procurorulu reg., in alu carui resortu cadu tóte casurile de bigamia, cá se le pertractedie ex officio; se'si traga totuodata sam'a in persóna cu dn. Comsia, precum se astépta dela orice barbatu de onóre.

— (O minciuna mai mare decât tóte) o citimu intr'unu „Telegrafu“ luata din altu „Telegrafu“, cá adeca unu dn. Gale a facutu o calatoria, per pedes apostolorum, dela 20 Novembre s. n. pâna la 1 Ianuariu in una miie de óre pe o distantia de 2405 1/2 adeca doue mii patru sute cinci si diumetate mile de locu. „Telegrafulu“ din Bucuresci reflecta la ea numai atáta, cá „bune pitióre trebuie se aiba intrepidulu calatoriu“. Se pôte se aiba pitióre mai bune si decâtu evrenlu neadormitu (der ewige Jude, persóna fabulósá), dara pitiórele camilei sau ale elefantulu totu nu le are si nici plumanile cerbului. Cai buni de posta facu unu milu austriacu (4 mii stanjini) de regula in 3/4 de óra. Se'si cerce poterile celu mai ageru pedestru cu doue pitióre, de omu fiindu, cá se tina rostu cu cai de posta. Ce mai secatura.

— D. V. A. Urechia, chiamatu de interese de familia, de anulu nou, la Paris, a fostu primitu cu multa iubire de diferitii membrii influinti ai instit. etnograficu din Franci'a. Presiedintele institutulu a datu in onórea d-lui Urechia unu banchetu si i-a prezentatu la acésta ocaziune, medalí'a de onóre ce i-a votatu Institutulu. Acésta medalia, formatu mare câtu trei piese de 5 lei, are pe o parte armele republicei franceze si inscriptiunea: „republique francaise“ „liberté, égalité, fraternité“ si pe reversu „à B. Al. Urechia, délégué general pour la Roumanie“ médaille d'honneur“, in o coróna de laure, si dat'a baterei ei 1880. (Binele publicu.)

— A aparutu interesant'a carte: „Palari'a parintelui Branescu“, sau lupta pentru reorganizarea

Bisericei romane. Acésta nu coprinde de câtu o pagina istorica a timpulu de fatia, infacisiandu lupt'a preotulu mireanu in contra despotismulu calugarescu alu episcopiloru si mitropolitiloru nostri.

Ne pare bine, cá preotulu mireanu incepe se se misce cá se-si recapete drepturile, ce i se cuvinu in societatea laica, precum cele rapite lui de cátra calugari.

(Alegatorulu.)

— In Bucuresci s'a constituitu nu de multu o societate filarmonica romana de cátra unu numeru de domni si dómne.

Aflamu cá pentru cei dintaiu trei ani comitetulu societatii filarmonice se va compune din d-le princessa Bibescu nascuta Charamanu Chimay; Boerescu nascuta Peucescu; Cantacuzino nascuta Costaforu; Campineanu nascuta Belu; Ferichidi, nascuta Marghilomanu; Alexandrina Manu nascuta Cantacusinu; princess'a Stirbei nascuta Ghica si alte 5 dómne, care voru fi alese mai tardiu.

(Alegatorulu.)

— A dou'a di de Craciunu s'a inmormentatu in orasiulu Bârladu o mama nefericita, mórtea careia se datoresce unei crime din cele mai ingrozitóre.

Dupa cum istorisesc „Curierulu“ din Jasi, acésta femeia avea unu fiu fórte demoralisatu, in vârsta de 23 ani. Cu vreo septemana inainte de Craciunu, elu cere mame-sii parale de cheltuiala; ea refusa a-i da; pôte cá n'avea, serman'a. Resultatulu acestui refusu a fostu cá fiulu omori pe mama-sa, sdrobindu-i cu desaversire capulu si ascundindu-i cadavrulu intr'o lada. Abia dupa câteva dile se descoperi crim'a.

(Alegatorulu.)

— Unu tineru advocatu din Botosiani, d. A. Florescu, s'a sinucisu dilele acestea cu unu revolveru.

Se dice cá ar fi declaratú singuru, in o scrisóre adressata unui prietinu alu seu, cá motivulu care l'a inpinsu a comite acestu actu de desperare, a fostu „ingratulu amoru.“

(Alegatorulu.)

— (Teatru romanu in Sibiiu.) Precum suntemu informati, trup'a teatrala aflátóre sub directiunea d-lui G. Aug. Petculescu, venindu dela Alb'a-Julí'a, va incepe Joi in 26 l. crt. unu ciclu de representatiuni in teatrulu orasiului. Dorimu cá representatiunile acestea se fia câtu se pôte de bine cercetate, spre multiamirea trupei, precum si a publiculu.

— (Balulu juristiloru) cunoscutu cá unulu din cele mai elegante si bine-cercetate ale carnevareloru trecute, in anulu acesta se va tinea in dio'a de 2 Februaru st. n. 1880 in sal'a dela otelulu „Imperatulu romanu.“ Venitulu acestui balu este destinatu in favorulu reuniunei pentru ajutorarea juristiloru seraci.

Pretiulu unui biletu de intrare 1 fl. 50 cr. (pentru familie antaiulu biletu 1 fl. 50 cr. urmátórele 1 fl.) O loge mare 6 fl., un'a mica 4 fl.

Biletele de intrare se potú capetá in 31 Ianuariu si in 1—2 Februaru dela 9—12 óre a. m. si dela 3—6 óre d. m. in librari'a eredei lui Closius (strad'a Cismadiei Nr. 13), éra in sér'a balulu la cassa.

Oferte in favórea reuniunei se primescu cu multiamita si se voru cuitá prin diarie. Inceputulu balulu la 8 óre.

— (Balulu studentiloru) dela gimnasiulu si scólele reale de confessiune A. C. care a avutu locu in sér'a din 21 l. crt. au reusitu fórte bine si a fostu pâna acuma celu mai cercetatu balu. Tinerimea de ambe secsele plina de sperantia si veselia, si-a petrecutu cu unu zelu neobositu de jocu pâna la 5 1/2 óre deminétí'a.

— (O serbatóre pentru patinatori.) Dumineca dupa amiadi „Reuniunea de patinatu“ din Sibiiu a arangiatu in érn'a acésta prim'a sa serbare impreunata cu unu concursu de întrecere. De si frigulu in aceea di érá intr'adeveru siberianu, totusi serbarea a fostu bine cercetata, atátu de cátra patinatori, câtu si de cátra privitori. La concursulu de întrecere au luatú parte 15 tineri, dintre cari invingatorii au fostu premiați din partea reuniunei cu daruri frumóse si folositóre.

— (Hymen.) Dumineca in 11/23 Ianuariu d-lu George Popp june comerciantu si d-siór'a Hareti Theodorescu din Ploiesci, si-au serbatu cununi'a lorú in biserica dela St. Treime din Brasiovu. La multi ani fericiti!

Repetimu rogarea nóstra de alta-data cátra oo. domni abonati, cá se binevoiésca a'si scrie adresele pe cuponulu asemnatiunei postale, nu pe asemnatiune, câtu se pôte mai limpede, precum si post'a cea mai de aprópe, daca nu e posta in locu, că-ci altumentrea e preste potintia a face expeditiune regulata. Cursurile de posta mica s'au inmultitu de câteva ani incóce in tóte regiunile tierei, in diverse directiuni, si chiaru pe unde nu se afla expeditiuni de post'a statulu, sunt pusi cursori anume dela comune, prin cari se inaintédia tóte mesagele comuneloru la oficiile administrative (pretura, comitatu etc.), pe unde se afla oficiu reg. de posta. Scurtu, comunicatiunea e multu facilitata; redactiunile inse n'au de unde se scia, care comuna dela care posta isi trage si la care'si inaintédia mesagele si corespondentiele sale, daca nu li se arata curatu. Comitatu trebuie se se insemne la multime de comune, din cauza cá se afla câte 2, 3, 4 inca si câte siese pe acelasi nume, in diverse parti ale tierei; sunt chiaru si orasie pe acelasi nume, asia de exemplu Turd'a in Transilvani'a si Turd'a in Ungari'a; asia Besztercze, Vásárhely etc. etc.

Ori-ce reclamatiune se se faca celu multu in 8—10 dile si se va inplini cu tóta promptitudinea.

Exemplarie întregi dela Nr. 1 inainte mai avemu.

Red. Obs.

„Transilvani'a“, fói'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporulu romanu Nr. 1 et 2 s'au potutu trimite domniloru membrii esterni numai in dilele din urma, din caus'a unei formalitati, care trebuia se fia inplinita din nou la directiunea postei reg. din locu, fara respectu cá editiunea de acuma este numai o continuare a celei precedente de 11 ani. De aci incolo va lipsi ori-ce pedeca. Nrii 3 si 4 se voru trimite érași dintr'odata.

Red. Trans.

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

21 Ianuariu st. n. in Sibiiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitru	fl. 6.80—7.80
Grâu, amestecat	1 „	„ 5.30—6.30
Secara	1 „	„ 5.30—5.70
Papusiuiu	1 „	„ 2.90—3.30
Ordiu	1 „	„ 4.10—4.50
Ovesu	1 „	„ 1.80—2.20
Cartofi	1 „	„ 1.60—2.—
Mazare	1 hectolitru	fl. 9.——10.—
Linte	1 „	„ 11.—12.—
Fasole	1 „	„ 5.—6.50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	„ 30.—34.—
Untura (unsóre topita)	50 „	„ 36.—40
Carne de vita	1 „	„ 44—46
Oua 10 de	1 „	„ —20

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 24 Ianuariu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de aurú ungurescu	107.70	107.60
I emisiune de oblig. de statú dela drumulu de feru orientalu ung.	82.50	83.—
II emisiune de oblig. de statú dela drumulu de feru orient. ung.	99.25	89.50
Oblig. de statú dela 1876 de ale drumulu de feru orient. ung.	86.—	86.50
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	124.75	124.25
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentulu	97.—	97.—
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	95.50	97.—
Obligatiuni urbariale temesiane	96.—	95.50
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	94.50	96.—
Obligatiuni urbariale transilvane	95.25	94.50
Obligatiuni urbariale croato-slavone	97.—	—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimei de vinu	94.50	95.50
Datorie de statú austriaca in chartie	72.05	72.25
Datorie de statú in argintu	73.20	73.25
Rent'a de aurú austriaca	87.70	88.25
Sorti de statú dela 1860	130.—	130.50
Actiuni de banca austro-ung.	823.—	822.—
Actiuni de banca de creditu ung.	254.75	257.50
Actiuni de creditu aust.	280.60	281.20
Sorti unguresci cu premii	107.—	107.75
Argintu	—	—
Galbini imper.	5.55	5.56
Napoleonidorulu	9.38	9.39
100 marce nemtiesci	58.10	58.10

Trimitere de Cafea

cu pretiurile bursei dela Hamburg in saci de câte 43/4 kilogr. netto, franco, pe langa, plat'a prin posta la primirea marfei.

Cafea de Santos	1 kilogr. v. a. fl.	—93
„ „ Campino	1 kilogr. v. a. fl.	—98
„ „ Maracaibo	1 kilogr. v. a. fl.	1.06
„ „ Java verde	1 kilogr. v. a. fl.	1.15
„ „ Ceylon	1 kilogr. v. a. fl.	1.22
„ „ Java galbina	1 kilogr. v. a. fl.	1.42
„ „ Mocca	1 kilogr. v. a. fl.	1.64

Vam'a austro-unguresca este 24 cr. de 1 kilogramu.

Si calitatile eftine au gustu bunu si taria. Dupa voint'a cumparatoriloru pachetediú eu si câte doue calitati in saci de câte 5 kilo. Calitati care nu aru conveni, le iau indaraptu pe langa restituirea pretiulu la primire.

Ottensen langa Hamburg.

(1) 1—1

A. L. Mohr.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.